

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana
als països nòrdics
les quatre barres

any 1980

núm 5

Les Quatre Barres

adreça : Humlegårdsgatan 17, 2tr ög
114 46 STOCKHOLM

gir postal,
postgirokonto : 970916-3
"Les Quatre Barres"

Consell directiu

President : Joaquim Masoliver
Vice-President: Mercè de las Heras
Secretari : Ramon Cavaller
Vice-Secretari: Ramon Bohigas
Caixer : Joan Casanovas
Cap de Serveis: Maria Rosa Faure de Domènech
Vocals : Magí Rovira, Jaume Pomares, Joan
Carles Cebrian, Roser Matas, Ignasi
Puigdomènech

SUMARI

Editorial	3
Carta de la Federació d'Entitats Catalanes a l'Estranger	4
Correu	5
Notícies	7
De Socis	11
Vad betyder Sant Jordi för katalanerna	13
Què significa Sant Jordi per als suecs	14
Guiés turístiques de les illes Balears en llengües nòrdiques	17
Josep Trueta	19
Què es vol dir amb la paraula "invandrare"	23
Missatge desde Lapònia	27
Retalls	29
Exercicis de gramàtica	30

Portada: Sebastià Màrquez

EDITORIAL

Un dels objectius del nostre butlletí és mantenir un contacte periòdic entre els catalans residents als Països Nòrdics, parlar de temes que ens interessin a nosaltres o que els interessin als nostres amics escandinaus que avaluen les nostres coses. Es a dir: parlar (i propagar) la cultura catalana.

Altres vegades hem escrit sobre la labor realitzada ací a Suècia pels nostres companys en actes organitzats per la nostra associació (concerts, recitals, exposicions, etc). Però, la nostra cultura la fem conèixer també amb el treball de cada dia, sigui quina sigui la nostra professió. És per això que ens alegrem quan un català ressurte en la seva activitat professional, i estic pensant ara amb les escenografies d'en Ramon Cavaller, que han estat molt elogiades per la crítica sueca. El passat dia 28 de març la jove companyia SMDE (Stockholms Musikdramatiska Ensemble) -creada fa menys de quatre anys- va estrenar la seva segona òpera "La lluna" de Carl Orff. L'escenografia d'en Cavaller ha jugat, segons el diari de la tarda Expressen, un paper "imponent" i el diari de més tiratge del país, Dagens Nyheter, ha escrit: "l'escenografia de la representació és, per sí sola, una obra mestra, pensada per Ramon Cavaller però realitzada per un nombre de fusters no professionals", i després de fer una detallada descripció de la mateixa, termina dient el crític: "jo he vist poques vegades una escenografia tan plena d'idees i formalment tan bella". I ja té raó, ja.

SECRETARIAT
115 = 117 Rue Bonnat
31. 400 TOULOUSE (France)

FEDERACIO D'ENTITATS CATALANES A L'ESTRANGER

Marsella-Tolosa, Mars del 1980

volguts amics:

A finals del mes de gener, els Casals Catalans d'Amèrica celebraven reunió en la qual definien les formes de relacions que entenen caldria institucionalitzar entre ells i la Generalitat.

En el mateix sentit, el Moviment Associatiu de l'Estat Espanyol a Europa, va perfilant les normes de relació entre ell i els organismes emigrats del Govern de Madrid.

Què fem els Casals Catalans d'Europa?

No es la primera vegada que la nostra Federació insisteix en la necessitat d'una trobada de tots els catalans d'Europa per tal de definir, cara a les altres Institucions, quines son aquelles coses que ens son comuns en els terrenys cultural, social i polític, per tal de demanar i exigir una ajuda concretitzada i global a cada una d'aquestes matèries.

Cert, a les nostres proposicions hem rebut respostes encoratjadores de part de diferents Entitats. També hem topat amb molts silencis. Masses prendre la decisió d'anar a la convocatòria d'una reunió on les absències tenen minvar la força dels neguits i aspiracions de tots.

Avui, de nou, fem la mateixa pregunta a cada una de les Entitats: No veieu que ha arribat l'hora que ens trobem plegats per tal de definir prop les nostres Institucions, que aviat hauràn deixat d'esser provisionals, i que nos son aquelles ajudes que necessitem?

Si opineu afirmativament us demanarien, sense que això tingui un caràcter imperatiu, que ens autoritzessiu a crear les condicions necessàries per a procedir, el millor possible, a la preparació i convocatòria d'aquesta trobada.

Com a llocs us suggerim París, Strasbourg, Lio o Ginebra. De totes maneres si una altra ciutat d'Europa us creieu més adient, pel nostre costat hi hauria cap inconvenient.

Esperant una ràpida resposta, rebeu, benvolguts amics, una cordial abraçada.

Vostres i de Catalunya.

SECRETARIAT

Lluís Fortet, Secretari

F. Panyella Farreras, President

CORREU

En Miguel Benito de l'Immigrant Institutet ens demana un exemplar de cada butlletí. Li hem enviat tots els números, llevat del núm. 1 que està exhaurit.

De Convergència i Unió ens envien uns impresos de petició de vot per correu, per a les eleccions del parlament de Catalunya del 20 de març.

El conseller de Governació de la Generalitat de Catalunya, Sr. Josep M. Bricall i Masip ens escriu explicant-nos les regles de votació pels catalans a l'estranger.

La FIEAS (Federació d'Immigrants Espanyols Associats a Suècia) ens envien molt sovint material i informació.

De València rebem les bases del desè concurs infantil Joanot Martorell.

D'Omnium Cultural, les bases del concurs Ajuts de Treball de 1980.

El senyor Sebastià del Moral i Raurich, de Martorell (Barcelona) ens demana quins dies són més adequats per gaudir del sol de mitja nit al Cap Nord.- El millor temps és el mes de juny, però aneu prevenuts ja que els mosquits us mengen si no us poseu crema a les parts del cos exposades a l'aire.

Hem rebut una nadala de Jordi Romaguera i Cubedo. De la senyora Gailhac, de Vitrys Seine. Del senyor Jordi Baulies i Cortal, de Barcelona.

Del Casal Català de Montevideu, Uruguai.

Del Casal de Tolosa del Llenguadoc, de Casa Nostra de Winterthur (amb un dibuix del nostre consoci Ramon Larruy).

Ens notifiquen el canvi d'adreça de Casa Nostra - Land Hessen, de Frankfurt.

REVISTES

Reviure, cercle d'agermanament occitano-català, Tolosa-Barcelona, núm. 4

Mai no morirem, d'Angulema, núm. 95.

Informació de Ginebra, núm. 30

Palestra, d'Omnium Cultural, núm. 30.

Butlletí del Centre Català de Lausana, núm. 27.

Catalunya, first catalan magazine published in Canada, Toronto, Ontario, núm. 26.

Ipecc, Institut de projecció exterior de cultura catalana, full informatiu núm. 2.

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc.

NOTÍCIES

Aquest mes de gener ha estat un mes d'esforç a fi d'enllestir el nostre nou local de Humlegårdsgatan. Hem esbucacat una paret, netejat i pintat tot el local, que ha quedat com una patena. Del trespol al sòtil. Una feina a la qual han col·laborat un bon nombre de socis. Així el dia 10 de febrer vam obrir les portes amb una conferència en suec del director de cinema i poeta Rolf Wohlin. Ens va presentar la figura de Gaudí amb una calor i un engatjament que ja voldriem que tinguessin moltes de les nostres autoritats d'allà baix. Ens va fer conscients de la manca de sensibilitat que moltes vegades tenen els qui decideixen la planificació de l'arquitectura de les nostres ciutats. La conferència va presentar molts aspectes inèdits de la gran figura de Gaudí. Les diapositives, del mateix conferenciant, eren molt noves i ben lluny de la postal turística.

El dia 16/3 - Reunió del consell directiu a fi de preparar la festa de Sant Josep i l'assemblea general que tindrà lloc dia 13/4.

El dia 23/3 - Conferència amb diapositives sobre les falles d'Alacant pel nostre soci Jaume Pomaes. En Miquel Prats Montagut ens va explicar l'organització de les de la seva ciutat: València, i ens va fer escoltar una cassette que les il·lustrava.

Seguidament passarem al restaurant Costa Brava a menjar una paella.

NYHETER

I februari utgavs det sista bandet av "Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana" av Joan Coromines. Hela verket kommer att bestå av sex volymer. Det är resultatet av 50 års forskningsarbete av vår stora språkforskare, och tillsammans med Pompeu Fabras normativa lexikon och "Diccionari Moll Alcover" i 10 band täcker det det katalanska språkets behov.

Den första utgåvan är redan utsåld. Nu kan man köpa den andra upplagan.

Rotbuch Förlag i Berlin har givit ut boken "Diguem no, Sagen wir nein, Lieder aus Katalonien" av Tilbert Stegmann, samt Manesse Förlag i Zürich "Katalanische Lyrik im Zwanzigsten Jahrhundert. Eine Anthologie" av J. Höhle och A. Pons, Mainz 1970, översatt av J. Höhle. På så sätt förfogar den tyska allmänheten över en information om vår lyrik och prosa.

Mercè Rodoredas roman "La plaça del diamant" har givits ut av förlaget Suhrkamp i Frankfurt. Översättningen har gjorts efter den femtonde katalanska utgåvan av Hans Weiss. På omslaget påpekas att denna bok, "en roman om en kvinna" är ansedd som det viktigaste verket i den katalanska litteraturen under de sista 40 åren och har hittills översatts till 12 språk, av vilka det sista var japanska.

Det Katalanska Parlamentet (La Generalitat) har börjat att ge ut böcker igen. "Els vins de Catalunya (Vinsorter i Katalonien) har blivit en stor best seller. Första upplagan bestod av 10.000 ex. Nu förbereder man en annan på 110.000 ex. Bokens huvudmål är att främja vinkulturen i Katalonien.

Merian, från Hamburg, specialist på turistguider, publicerade för några år sedan en bok, som handlade om Barcelona där nästan alla topografiska benämningar var på spanska. Nu har däremot en ny rikt illustrerad upplaga utkommit ägnad åt Barcelona och Costa Brava, där alla geografiska namn är korrekta, d.v.s. på katalanska, inte bara i texterna, utan i alla kartor.

Den 17, 18 och 19 april äger det andra symposiet om katalanska studier i USA rum i Yale University. För organisationen svarar själva universitetet och NACS (North American Catalan Society).

Edicions 62, Barcelona, har i december 79 givit ut "Tribadernas natt" av Per Olov Enquist. Den direkta översättningen till katalanska är gjord av Jem Cabanes. Samma pjäs i en annan översättning, gick på Teatre Lliure, i samma stad, säsongen 1978/79.

När Siri von Essen skall svära på finska i originalet gör hon det på latin i översättningen.

Vi katalaner har ännu inte någon egen TV-kanal på vårt språk. Madrid vill inte ge oss det.

DE SOCIS

Llista de nous socis de "Les quatre barres" des del primer de gener de 1979

Montserrat Bassa	Antoni Valldeperas
Filipstadsbacken, 40 - 8	Skåneg. 91 IV
123 43 Farsta	116 37 Stockholm
64 58 60	

Roser Esclasans i Jové	Miquel Rovira Vall de
Salvador Alegret i Sanromã	Vilaramo
carrer Massens, 57, àtic	Àlg. 13 I
Barcelona, 24	133 00 Saltsjöbaden
21 90 139	

Britt Gisbert	Nous socis juvenils:
Virebergsv. 10	Jenny Bonk
171 40 Solna	Eva Prats Vela

Francesca P. Jönsson
Tegv. 4
175 45 Järfälla

Miquel Prats i Montagud
Mercè Vela de Prats
Fisksätra torg, 14
133 00 Saltsjöbaden
717 55 52

Jaume Sastre Massot
Valhallav. 69 I
114 27 Stockholm
32 96 59

El llenguatge

Els noms de sants...

També en el camp de l'onomàstica, més exactament, dels noms personals, de font o de pila —que a casa nostra encara son, en una immensa majoria, noms de sants— hem sofert la influència del castellà. Noms com «Francisco», «Fernando», «Domingo», «Antonio», «Alfonso», «Carmen», «Amparo», han estat —i són encara— molt habituals entre gent ben catalana, no pas necessàriament més castellanitzada que els que es feien dir Miquel, Josep, Pere, Jordi, Vicenç, Roser, Lluïsa, Mercè o Remei. I ja no parlem dels diminutius o hipocorístics, on la castellanització ha causat autèntics estralls. De fet, molts dels qui avui es fan dir Francesc, Domènec, Ferran, Empar, etc és perquè han reaccionat, ells o llurs pares, contra una llarga tradició —si es vol, contra una rutina— talment com molts han renunciat a dir «quento», «atun» o «àngul» i han optat decididament per dir conte, tonyina i angle.

Es comprensible, doncs, que la forma que han de revestir en català els noms de pila originis consultes molt freqüents. I, sobre aquesta qüestió, convé un aclariment essencial: que hi ha diversos noms de sants que tenen en català —com en d'altres llengües— dues formes diferents, que es poden considerar totes dues legítimes, com Anfos i Anfon, Anscari i Oscar, Felix i Félix, Jaume i Santiago, Ramon i Raimon, Macià i Maties, Boi i Baldri, Medir i Emeteri, Pelag i Pelagi, Nadal i Noel, Isabel i Elisabet, i en podríem, dir més. Encara que algunes d'aquestes formes duplicades, com Oscar, Felix, Santiago, Raimon, Noel, Elisabet no són pròpiament catalanes, es justifiquen per raons vàries i no es poden posar, ni de bon tros, en peu d'igualtat amb formes com «Francisco» o «Fernando». Així, la diferència entre Felix —forma catalana— i Félix —forma llatina— es justifica pel sant que es tingui per patró: hi hagué un sant Felix, de suposat origen africà, vingut a Catalunya el segle III, i el seu nom evolucionà com un mot comú, amb què divergeix del dels altres sants del mateix nom, no vinculats a Catalunya, que s'han mantingut invariables. Anscari i Oscar representen un cas diferent: el sant es deia realment Anscari però als països escandinaus, que anà a evangelitzar, hi esdevingué Oscar, forma que s'ha universalitzat: la doble forma, no és, doncs, en aquest cas exclusiva del català.

Deixant fins i tot de banda que el nom de cadascú és una cosa tan personal que cal respectar sempre, no creiem pas que per escrúpols lingüístics ningú s'hagi de sentir induït a un canvi del seu nom en el cas de cap d'aquestes formes duplicades que hem indicat.

Alber Jané

VAD BETYDER SANT JORDI FÖR KATALANERNA

Sant Jordi: Martyr, död 303. Begravd i Lydda (nuv. Lod i Israel). Hans gravsten förstördes på 1200-talet på order av Sultanen Saladi. I Katalonien firas han från 1000-talet men från 1201, då en kunglig riddarorden bildades blev han mer allmänt hyllad. Den 23 april fastslogs som Sant Jordis festdag i Valencia och 1407 på Mallorca. Han blev Kataloniens skyddshelgon och 1936 genomförde La Generalitat (Katalanska Parlamentet) att 23 april blev helgdag i hela Katalonien.

Sant Jordi var, även i Katalonien, riddaren som enligt legenden dödade en fruktansvärd drake och befriade en till offer utlämnad kungadotter.

Idag är det, den 23. april, en stor folkfest och man firar "Bokens dag" och "Rosens dag" till hyllning åt Sant Jordi. Man skall köpa en ros till den man älskar och en bok. Bokhandlarna sätter ut bokstånd framför sina butiker, säljer alla böcker med 10% rabatt och givmildheten är stor på gator och torg. Det är den dag då allmänheten får besöka parlamentet.

Hans Dahlin

QUE SIGNIFICA SANT JORDI PER ALS SUECS

Em van preguntar què significava St. Jordi per als suecs; i jo, pel meu compte, ho vaig demanar a la meua filla de setze anys: "què saps de Sant Jordi?"

"Es representat a una pintura de la catedral (Storkyrkan). També hi ha un drac en el quadre"

La meua filla no va explicar el que segueix: Örjan o Göran als Països Nòrdics i Georg a l'Anglaterra, era segons la llegenda un cavaller, que entre altres coses va matar un drac ferest i va posar en llibertat la filla del rei, a qui havien deixada com a víctima.

Aquest motiu s'ha aprofitat tant dins la pintura com dins la literatura i la llegenda ha estat popular. Una bandera amb una creu vermella n'és l'atribut.

Els catòlics celebren Sant Jordi el dia 23 d'abril. En el nostre calendari suec aquest dia és el dels Georgs.

Sant Jordi va esdevenir patró d'Anglaterra cap allà l'any 1200. Es el patró dels escoltes, cosa que fa que molts suecs associïn el 23 d'abril amb el moviment escolta.

En record de la victòria de Brunkeberg l'any 1489, Sten Sture va regalar a la catedral d'Estocolm la talla "Sankt Göran och draken" de l'artista alemany Bernt Notke, una de les talles més boniques i monumentals del nord d'Europa (mireu la portada d'aquest número). N'hi ha una còpia en bronze a Köpmanbrinken de la ciutat vella.

St. Göran és el nom d'un gran nombre d'empreses comercials. Oficialment tenim la parròquia de St. Göran,

l'hospital de St. G., l'institut St. G. Trobem també a la llista telefònica la cooperativa artesana St. Georg. Örjansgården Agni, des del 1952 a Rönninge, a la província d'Estocolm, és una institució dedicada a l'ecumenisme i l'ajut als necessitats. La cançó popular "Tonada d'Örjan" amb text de M. Westerberg, es pot trobar amb moltes variants, és el motiu del joc de campanes de l'ajuntament.

Del primer de maig al 30 de setembre a migdia es pot contemplar a la torre de l'ajuntament d'Estocolm la figura d'un Sant Jordi daurat seguit dels seus ajudants. El 23 d'abril és a Finlàndia, un dia plè de joia ja que comença "el temps de llaurar, sembrar i pasturar".

Ove Berglund

Jordi Arkö, Porträttmask

Från Grafik Triennalen på Liljevalchs, våren 1980

ES TODA , TODA

MIA

R. Cavaller 76

Madrid släpper inte taget

GUIES TURISTIQUES DE LES ILLES BALEARS EN LLENGUES
NORDIQUES.

Bibliografia.

- Ken Bernstein. Ibiza och Formentera. Lausanne, Berlitz, 1976.
- id. Ibiza og Formentera. Lausanne, Berlitz, 1976. Danès.
- id. Ibiza og Formentera. Lausanne, Berlitz, 1976. Norueg.
- id. Ibiza ja Formentera. Lausanne, Berlitz, 1976.
- Carl Ekberg. Detandra Mallorca. Stockholm, Forlag AB Novia, 1967.
- Ulla i Arnold Eskeland. Eskelands Mallorca fra Atilx. (Oslo), Gyldendal Norsk Forlag, 1973.
- Jaime Escalas Real. Føren over Mallorca. 38 udgave 1 Danske udgave. Oversat of Peter Jerdoff Jessen. Palma de Mallorca, Escalas Editor, 1963.
- id. Guide över Mallofca. 16 de Upplagan. Första upplagan på svenska. Palma de Mallorca, Escalas Editor, 1958.
- Robert Graves. Boken om Mallorca. Trad. de l'anglès. Stockholm, Berghs Förlag AB, 1968.
- E. Pedersen. Den danske turist-guide for Mallorca. Palma, Imp. Politécnica, 1967.
- Birger Ulfström. Mallorca. Stockholm, Bonniers, 1963.
- Ken Welsh. Mallorca ja Minorica. Lausanne, Berlitz, 1976.
- id. Mallorca och Menorca. Lausanne, Berlitz, 1976.
- id. Mallorca og Menorca. Lausanne, Berlitz, 1976. Danès.
- id. Mallorca og Menorca. Lausanne, Berlitz, 1976. Norueg.
- Lil Yunkers. Mallorca, Menorca, Ibiza. Stockholm, Bonniers, 1968. Danès.

Les Illes Balears han estat i són encara aviciades i ahora maltractades per el turisme. Els illencs n'han tret grans beneficis però ha estat a costa de singulars sacrificis: destrucció del paisatge, pèrdua de la seva identitat, èxode rural, etc.

El turisme nòrdic umpl un capítol important dins la riuada de gent que de cap a cap d'any ens visita. La guia turística és l'eina emprada per aquesta gent per tal de conèixer millor el país.

De la col·lecció de guies de la Biblioteca March de la Ciutat de Mallorca - especialitzada en autors i temes balears - hem confeccionat una bibliografia senzilla de guies turístiques i llibres de viatges en les diverses llengües del Nord d'Europa; reflecteixen l'atracció que han sentit per Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera la població nòrdica qui les ha escollit com un dels llocs predilectes per a gaudir-hi uns dies de vacances.

Jaume Bover
Biblioteca March
Ciutat de Mallorca

JOSEP TRUETA

"En stor läkare
En stor vetenskapsman
En stor katalan"

Alla stora män och kvinnor tillhör mänskligheten. Det är inget land som kan kalla dem för sina egna. På så sätt tillhör Josep Trueta varken Katalonien eller England. Han själv ville som läkare ägna livet åt mänskligheten och hans liv är ett exempel på outtröttligt arbete för människorna. Ingen kan dock förneka sin härkomst och den kultur och tradition som präglar personligheten. I den meningen var J.T. en äkta katalan, något som han också var stolt över. Under sin kamp mot sjukdomar hade han även tid att kämpa för ökad kännedom om den katalanska kulturen och dess roll, inte enbart för Spaniens utan även för övriga Europas utveckling.

Josep Trueta var född 1897 i Poble Sec, en liten förstad till Barcelona. Även hans far var läkare. Han tog med. lic. 1921 och började därefter omedelbart att arbeta på ett av Barcelonas största sjukhus. Han ägnade sig åt kirurgi och ortopedi. Bredvid det praktiska arbetet som läkare ägnade han mycket tid åt forskning. Han hade publicerat en hel del, innan hans stora och välbekanta arbete om sårsläkning kom ut 1929. Som glödande katalan hälsade J.T. 1931 republiken och så småningom även den katalanska autonomin mycket välkommen. Han medverkade på många sätt i utvecklingen av våra kulturella institutioner, inte minst vid det tvåspråkiga universitetet. Hans dröm var ett fritt Katalonien inom en federal spansk republik. Vid inbördeskrigets utbrott var han chef för ett av de stora universitetssjukhusen dit det snart kom många krigsskadade. Han blev så småningom chef för det största krigssjukhuset. Under denna tid visade sig hans nya sätt att behandla kirurgiska

sår vara av största betydelse och han utvecklade sitt system ytterligare. Hans arbeten blev internationellt kända.

Vid Francos seger emigrerade han frivilligt, först till Frankrike, men han fick snart en inbjudan till England för att hålla föredrag och hans vistelse där ledde till att han slutligen stannade i England och bodde och arbetade där under 30 år.

Hans metod att behandla krigssår användes vid samtliga allierades sjukhus.

Efter det andra världskriget, innan han själv blev professor i Oxford, bad han sin dåvarande chef att få ta upp sin forskning, något som han också lyckades med. Så småningom kom han med sin upptäckt om den fördubblade cirkulationen i njurarna.

Trueta blev 1949 professor i kirurgisk ortopedi vid universitetet i Oxford och blev även doktor honoris causa vid detta universitet. Med tiden blev han även hedersdoktor vid många andra universitet i västvärlden, både europeiska och amerikanska resp. latinamerikanska. 1964 blev han även hedersdoktor vid universitetet i Göteborg.

Trots denna oerhörda och intensiva aktivitet som läkare och vetenskapsman fann han tid att ägna sig åt propaganda för den katalanska kulturen. Tillsammans med katalanska kulturpersonligheter och med hjälp av politiska institutioner bildades institutet för Katalanska universitetsstudier. I England lyckades han med att många av hans landsmäns barn fick undervisning i sitt katalanska modersmål. Han fick stor hjälp och förståelse av åtskilliga brittiska kulturpersonligheter. Inspirerad av den förståelse och hjälp han fick, skrev han boken "The spirit of Katalonia" på engelska,

och först efter många år översattes den till katalanska. Först 1965 återvände han till Barcelona, där han dock enbart fick tillstånd att arbeta som privat praktiserande läkare. Av den nuvarande kungen Juan Carlos I fick han Carl III:s kors, som är en stor utmärkelse, och han fick även guldkorset från Barcelona. Först några år innan han dog blev han hedersdoktor vid Barcelonas universitet. Han dog i Kataloniens huvudstad 1976.

Mercè de las Heras

QUE ES VOL DIR AMB LA PARAULA "INVANDRARE"?

Poc abans del plebiscit sobre l'energia nuclear, ens vam reunir un grup de catalans. Durant el sopar es va iniciar una discussió simpàtica però acalorada sobre les tres línies alternatives en la política nuclear de Suècia. Durant aquesta discussió, vaig poder adonar-me que tots els presents estaven molt assabentats sobre el què s'anava a ventilar en el plebiscit. Es va parlar detalladament del nombre de reactors, de l'energia renovable, de les centrals de fusió atòmica, etc.

Unes hores abans havia escoltat en les notícies de la TV, que el "Invandrarverket" (Oficina d'immigració) havia protestat davant del govern ja que "si bé s'havia donat el dret al vot als immigrants, no se'ls havia informat prou en els seus propis idiomes, i per tant no estaven massa assabentats sobre el que anaven a votar". Aquests dos fets em varen fer pensar: "Qui és immigrant? Som immigrants els catalans?". Immediatament em vaig posar a investigar, vaig seguir el camí més curt, vaig mirar el "Svensk Uppslagsbok", 1950 års upplaga, (Diccionari Enciclopèdic, edició del 1950), vaig buscar el mot "invandrare" (immigrant) i no el vaig trobar, però sí "invandring" (immigració) i posava: "se immigration" (mireu immigració) i posava "Immigration, motsatsen till emigration" (immigració, contrari d'emigració). Amb immigrant, es comprèn en general, a diferència d'altres viatgers estrangers, tals com turistes, estudiants, homes de negocis fent visites ocasionalment, una persona que arriba al país per a establir-s'hi". Segons aquesta definició, els catalans som immigrants, "invandrare", a l'igual que, entre altres, 184.000 finlandesos, 40.000 iugoslaus, 39.000 danesos, 17.500 alemanys, (entre ells la reina de Suècia), 7.000 anglesos i 6.500 nord-americans. Ara bé, què com d'estrany hi havia aquí, doncs segons semblava els catalans no érem massa afectats per la manca d'informació mencionada en el programa de TV. Llavors

CALÓ DE
LA BARCA
TRECADA
AVALONCA

vaig començar a sospitar que l'Invandrarverket tenia una idea molt diferent del que és un immigrant de la que s'expressava en el Svensk Uppslagsbok. Posat ja a investigar, vaig decidir consultar un llibre publicat per la dita organització de Norrköping, que en la seva edició espanyola (per sort no es publica en català) es diu "Inmigrante en Suecia", per veure què entenien aquesta organització per "invandrare". En aquest llibre, que es distribueix a tots els estrangers que obtenen permís de residència a Suècia, es comença amb una exposició històrica, cito aquest llibre.

"Encara no fa cent anys Suècia era un país agrícola pobre. Més d'un milió de suecs va emigrar des del principi de segle fins la dècada dels 30, la major part d'ells als Estats Units, es tractava dels més pobres de la societat que havien d'abandonar Suècia perquè no tenien possibilitat de manteniment aquí.

La situació és avui inversa. Suècia és un país altament industrialitzat i un dels països més rics del món".

Segons la manera de veure del "Invandrarverket" sembla ser que una condició per ser immigrant és ser agrícola i pobre, i anar-se'n d'un país miserable a un país ric. Ja que els danesos, noruecs, norteamericans, alemanys i anglesos no compleixen amb aquesta condició d'agrícola (amb excepció dels danesos) i pobre, aquests, sembla ser, que queden exclosos de l'expressió immigrant. Per més seguretat vaig trucar a un amic meu anglès i li vaig preguntar quin efecte li feia ser "invandrare", em va contestar que ell sempre havia cregut que els "invandrare" eren uns altres però no els anglesos. Vaig continuar llegint amb interès el llibre de l'Invandrarverket, i més endavant llegeixo "d'una forma general podríem dividir la immigració en dues categories: la immigració de refugiats i la

immigració de mà d'obra". Sembla ser que al "Invandrarverket" no li entra que hi hagi persones que han vingut aquí per la mateixa raó que molts suecs estan en el estranger, per exemple, per l'afany d'aventura, perquè els agrada la natura o el clima, perquè s'han enamorat d'algú, perquè han trobat un treball més interessant, etc. Endemés, com que la major part dels americans, anglesos, alemanys, danesos i noruecs, ni són refugiats polítics ni es compten com a mà d'obra, sembla ser que no entren dins de la definició de la dita organització. A l'expressar-se sobre la immigració de mà d'obra, parla de forma molt generosa de els avantatges que han suposat els immigrants per a Suècia, doncs "la indústria sueca, així com els restaurants i hospitals han estat subordinats a la possibilitat de portar mà d'obra estrangera".

En el llibret de l'Invandrarverket es parla de mà d'obra en restaurants, hospitals i fàbriques, però no se citen per res els metges, investigadors, homes de ciència, músics, artistes, etc., nascuts en el estranger, dons sembla ser que a ells no se'ls considera com a "invandrare". De la mateixa manera que en l'exposició històrica es parla dels suecs pobres que varen emigrar fa cent anys, però no es parla dels valons d'origen llatí que van venir a Suècia a partir de 1618 per a ensenyar als suecs, entre altres coses la fabricació d'acer. Entre els seus descendents hi ha cognoms molt il·lustres com ara De Geer, Anjou, Dauphin i Munthe. Tampoc es parla dels immigrants de la reialesa; aquests constituirien un bon exemple d'immigració, començant per la família Bernadotte, procedent de Pau, no molt lluny de Catalunya Nord, fins la reina Silvia, nascuda Sommerlath de Toledo. Té potser por l'Invandrarverket de citar immigrants famosos, ja que aquests podrien fer que els immigrants humils es sentissin massa segurs d'ells mateixos?

El mateix llibre parla de les associacions d'immigrants que hi ha a Suècia, sense estar representats alguns grups que són nombrosos, però que manquen l'etiqueta de "invandrare", segons la definició de Norrköping.

Per si el lector encara no se n'ha adonat del to racista que els buròcrates de Norrköping van donant al mot "invandrare" cito un altre troç de "Inmigrante en Suecia": "En l'actualitat hi ha a Suècia uns 700.000 immigrants. (D'ells quasi 300.000 s'han convertit en ciutadans suecs). Així doncs, amb immigrants volem dir totes aquelles persones que són o han sigut ciutadans estrangers. Molts d'ells han nascut a Suècia com fills de ciutadans estrangers".

No puc sortir de la meva sorpresa, quan llegeixo que segons el "Invandrarverket" a Suècia fins i tot es neix immigrant, encara que un no s'hagi mogut del seu poble natal, si un és fill de pares nascuts fora de les fronteres de Suècia.

Afortunadament, els catalans, com la major part d'estrangers d'altres nacionalitats que estem a gust en el país on vivim, conservem la nostra identitat, la nostra cultura i els nostres costums i, cosa natural, ens adaptem i absorbim la cultura del país en el què vivim. No podem negar que ens diferenciem de l'ambient que ens rodeja justament perquè som el producte de la nostra cultura mediterrànea, hem arribat a aquest país per una diversitat de raons, representem varies professions, però no hem de deixar-nos manipular com si fossim minusvàlids, ni per la burocràcia de Norrköping ni per la de Madrid. La nostra capacitat d'adaptació i el nostre treball han fet que ens hàgim assimilat a aquest magnífic país, hem adquirit una part de la seva cultura i estem molt orgullosos de poder donar una part de la nostra.

Carles Gisbert

MISSATGE DES DE LAPÒNIA

Vaig néixer a Ammarnäs, un poble del "país d'enllà dels núvols", Lapònia, a dalt de tot. Hi ha setmanes a l'hivern en què no hi surt gens el sol. I és com una festa el dia que el sol torna a illuminar les finestres de casa. L'esperança i la vida es tornen a desvetllar. A l'estiu, en canvi, la claror del sol venç la fosca de la nit i, durant tres mesos, la ban-deja totalment.

El meu pare era de poble i va anomenar el seu petit habitatge "casa de flors", ja que són moltes i moltes les flors que s'hi fan. Les terres eran reduïdes i només hi conreàvem patates i ordi. Collíem també l'herba dels prats. El pare tenia una cama malalta, d'un mal que no tenia cura. Per això la meva mare, Charlotta, havia de fer tota la feina, tant la de casa com la del camp. Oskar, el meu pare, era un home temorós de Déu. Just abans de morir, va dir aquestes paraules: "Oh! Tinc obertes les portes del cel!" Un cop mort, la meva mare, amb quatre òrfens, va haver de fer front a la lluita penosa per l'existència. Ben poques vegades tanmateix ens va faltar el menjar i, gràcies a Déu, no vam passar mai fam de debò

A l'escola primària em deien "l'home misteriós", perquè em trobàven diferent dels altres nois. De ben jovenet m'atreïa d'aprendre llengües estrangeres. Però la manca de diners no em va permetre de continuar els estudis.

Llavors em vaig decidir a estudiar-ne a casa mateix. Les primeres llengües que vaig aprendre van ser l'italià i el castellà, i em vaig escriure durant un temps amb un amic de Mèxic; ja fa molts anys que la revista mexicana "Ecos de Provincia" va publicar

un article meu sobre Lapònia, el meu país.

El meu avi es deia Josep i era també un home piadós. Quan ja era vell, es va tornar cec i em va regalar la seva Bíblia; vaig començar aleshores una gran col·lecció d'edicions de la sagrada Escripura que abasta prop de set-cents idiomes.

Tot i no ser ric, he viatjat molt per Europa i més enllà; no he estat mai, en canvi, a Amèrica. Fa temps que vaig saber dels catalans i de la seva nacionalitat, llengua i cultura. És un país de gent que treballa i que és sensible a les coses de l'esperit. Desitjo realment que aconseguixi la plenitud que mereixen el seus esforços.

Cada dia llegeixo la Bíblia i estimo sincerament la Paraula de Déu. La meva divisa és aquesta: "El temor de Déu és principi de saviesa."

Alfred BERGLUND
fill del sol de mitjanit

A la vora de...

Suècia ha dit no

Ens enganyen amb una barra que fa escruixir. Aquests dies hem pogut llegir, i escoltar, que «Suècia ha dit si a l'energia nuclear». Quin poder tenen els qui volen fer-nos passar gat per llebre! Quins interessos més antipopulars són els que fan córrer aquesta mentida!

Perquè resulta que Suècia ha dit no! Oi que costa de creure que ens puguin prendre el número d'aquesta manera?

El govern suec ha ofert al poble la possibilitat d'un referèndum, en el qual hi havia tres propostes: la primera, acceptació de l'energia nuclear amb determinades condicions; la segona, acceptació de l'energia nuclear d'una manera provisional i reduïda —se suprimeixen la majoria de reactors projectats— amb l'exigència que a partir d'ara l'energia nuclear sigui progressivament substituïda per d'altres fonts energètiques; tercera proposta, negativa absoluta i des d'ara a l'energia nuclear.

La primera proposta, el sí condicionat, només ha obtingut el 18,7% de vots. La segona, la que elimina centrals i demana la progressiva substitució per d'altres energies, ha obtingut el 39,2%. I la tercera, la del no absolut, un 38%. O sigui que per cada suec que ha votat «sí condicional» hi ha hagut 5,3 ciutadans que han dit «no»!

Ens han manipulat la informació, doncs, una vegada més, i el fet contrasta amb el respecte que el govern de Suècia ha demostrat tenir pel seu poble. El poble és cridat a opinar, el poble pot oposar-se a la construcció de noves centrals, el poble pot exigir que el govern posi realment en marxa una política

energètica que no sigui tan dura i tan perillosa i d'aquí a uns quants anys la investigació dels nous recursos doni resultats pràctics, el poble té dret a saber com avança aquesta investigació i a tenir notícies puntuals de qualsevol accident en una central, etc., etc.

Si comparem tot això amb la nostra situació, la conclusió és patètica.

Sense informació veraç no hi ha democràcia, perquè s'impedeix a la gent de conèixer la seva pròpia situació, i per tant se li nega la possibilitat de poder manifestar la seva voluntat d'aprovar-la, de corregir-la o d'oposar-s'hi. No hi ha canals viables a través dels quals els afectats puguin exposar la seva opinió, i en canvi hi ha una pressió informativa parcial que neix dels interessos dels explotadors de les nuclears.

A Suècia seria inconcebible un cas com el d'Ascó, on es vol instal·lar una central nuclear contra la voluntat del poble. O el cas de la comarca d'Osona, amenaçada per un programa d'explotació d'urani; aquest programa estatal s'ha apropiat una cinquena part de Catalunya sense ni haver de demanar permís a ningú.

Ens volen sotmetre a una dictadura energètica, i tota dictadura utilitza la informació deformada. Però potser ja passa de mida assegurar que Suècia ha dit sí, quan de fet ha dit no. No facin el distret, senyors manipuladors, o, com diuen vostès: «No se hagin el suec». Deixin que els suecs diguin allò que han volgut dir.

Josep M Espinàs

Katalanerna

har tillfogat Spaniens premiärminister Adolfo Suarez ett nytt bakslag. Det är hans tredje i lika många regioner på en månad. I Andalusien var det endast speciella valordningar som hindrade ett självstyre mot Madridregeringens vilja. I Baskien gick valet mycket illa för samtliga rikspartier. Och nu i Katalonien, vid valet till det första katalanska parlamentet sedan inbördeskriget, hamnade hans eget vittförgrenade mittparti UCD först på fjärde plats.

Dock var det inte socialister och kommunister som tog hem spelet i Katalonien trots att de är starka i denna industriellt och kommersiellt utvecklade landsända. Segern gick helt otippat till ett borgerligt katalanskt parti, Convergencia Democrática de Catalunya (CDC), lett av den kände nationalistledaren och bankiren Jordi Pujol. Denne har gjort klart att han inte vill samarbeta med kommunisterna men möjligtvis med socialisterna. Pujols CDC och Suarez UCD är i själva verket likartade partier. Med Pujol som katalansk regeringschef behöver Suarez i varje fall inte frukta en regional ekonomisk politik som går stic in i stäv med Madrid.

Men kritiken växer mot Suarez för hans oförmåga att försöka ta ett samlat grepp på nationens politiska och ekonomiska problem. Högern och militärledningen är mot hela systemet med regionalt självstyre. Regionerna tycker i gengäld att Suarez saboterar självstyret. De regionala valen visar att Spanien har djupgående problem — alltjämt. OS

DAGENS NYHETER

22/3/80

EXERCICIS DE GRAMÀTICA

el, la, l'

del, de la, de l'

1)	El bloc	de la	secretària
2)	enclusa		ferrer
3)	arpo		perador
4)	plànol		enginyer
5)	càvec		pagesa
6)	regle		arquitecte
7)	raor		barber
8)	aguilla		modista
9)	pinzell		artista
10)	màscara		actriu
11)	arpa		músic
12)	setrill		cuinera
13)	trompeta		herald
14)	paleta		nanotic
15)	auxada		hortolana

